

WORK2021-konferenssin ensimmäisessä WORK I -osassa keskusteltiin pandemian aiheuttamista haasteista työ- ja yksityiselämässä

25.8.2021

WORK2021 konferenssisarjan ensimmäisessä osassa, WORK I:ssa, keskustelut pyörivät Covid-19-pandemian aiheuttamissa suurissa haasteissa työelämässä ja ihmisten henkilökohtaisessa elämässä. Nämä keskustelut koskivat myös läheisesti työelämän tulevaisuutta pandemian jälkeisenä aikana: Miltä tulevaisuuden työ tulee näyttämään?

Konferenssin aikana pidettiin yhteensä 49 esitystä monitieteellisissä työryhmissä. Esitysten teemat käsittelivät erilaisia näkökohtia ja skenaarioita, jotka koskivat esimerkiksi johtamisen ja työhyvinvoinnin haasteita Covid-19:n aikana, etätöitä, robottien ja ihmisten jakamia työtehtäviä, sekä oppimista digitalisaation, algoritmien ja terveyden kontekstissa. Abstraktikirja on kaikkien osallistujien nähtävillä ja tutustumisen arvoinen.

Konferenssissa puhui kaksi pääpuhujaa: Juliet Schorin keynote-esitys käsitteli aihetta "Unpacking the platform economy" ja Koen Frenkenin esitys aihetta "Safeguarding the public interests in the gig economy".

ALUSTATALOUDEN YLEISESTÄ NARRATIIVISTA PUUTTUU HETEROGEENISUUS

Juliet Schor, sosiologian professori Boston Collegesta, piti keynote-puheenvuoron otsikolla Contested Terrain: Unpacking the Platform Economy. Puheenjohtajana tässä esityksessä toimi professori Steven Vallas Northeasternin yliopistosta.

Alustatalous on erittäin kiistanalainen, Juliet Schor mainitsi puheensa alussa. Alustatalouden idea sai alkunsa jakamisen ideasta ja peer-2-peer -toiminnoista, kuten AirBnB:sta ja muista yksityisten kiinteistöjen vuokraustavoista. Kuitenkin esimerkiksi Kiinassa AirBnB -huoneistot ovat johtaneet paikallisten perheiden häätöihin. Monissa kaupungeissa ympäri maailmaa vuokrat ovat nousseet markkinahäiriöiden takia. Tällainen julkisuus on johtanut mielikuvaan alustojen riistämisestä ja hyväksikäytöstä. Schor muistutti, että keskustelut siitä, mitä alustataloudessa tapahtuu ja miten ihmiset näkevät alustatalouden, ovat usein ristiriidassa.

"Alustatalous on heterogeenista, dynaamista ja kiistanalaista", Schor sanoi. "Eri tieteenaloilla ja kirjallisuudessa on paljon vaihtelua siinä, miten ihmiset näkevät alustatalouden", hän jatkoi.

Schor muistutti, että yleisestä "Uberization" narratiivista puuttuu heterogeenisyyttä, että se on liian yksilolotteinen ja ettei se käsittele tiettyä alustojen voiman dynamiikkaa. Narratiivi on liian keskittynyt Yhdysvaltoihin, ja Schor mainitsikin, että esimerkiksi Iso-Britanniassa Uber-kuljettajat nähdään työntekijöinä. Puheessaan Schor kuvaili monin esimerkein, miten alustatalouden narratiivista puuttuu heterogeenisyyttä sekä työvoiman sisällä että markkinoilla, paikoissa, alustoilla ja ajassa. Alustatalouden tarina on dynaaminen, mutta kyse

ei ole vain siitä, että se olisi jyrämainen kaiken tieltään tuhoava voima, kuten alustoja usein kuvaillaan. Alustatalouden dynamiikka on monimutkaisempaa.

Schor kertoi, että työvoiman heterogeenisyys tarkoittaa "hallinnasta vetäytymistä", koska alustojen työntekijät voivat yleensä suunnitella omat työaikansa, työtuntinsa ja hallita itse työprosessia toisin kuin esimerkiksi ollessaan töissä McDonald'sissa. Vaikka kirjallisuudessa on käyty jonkin verran keskustelua työajan itsemäärittelystä, koska työntekijöiden täytyy työskennellä markkinoiden kysynnän mukaan, on lisätyöntekijöiden ja alustatyöstä riippuvaisten työntekijöiden välillä selvää eroa. Schor esitteli kattavia tutkimustuloksia, joiden mukaan lisätyönä alustatyötä tekeville työntekijöillä on paljon enemmän positiivisia kokemuksia alustatyöstä kuin alustatyöstä riippuvaisilla työntekijöillä. Lisätyönä alustatyötä tekevät työntekijät kokevat, että heillä on enemmän kontrollia työhönsä ja vähemmän algoritmien tekemää valvontaa.

Schor muistutti, että sääntelyllä, joka koskisi esimerkiksi minimipalkkaa ja taukoja, on mahdollista vähentää ja pysäyttää Uber-mallisten alustojen käyttö. Sääntely on tärkeää ja se on kasvanut viime vuosien aikana. Yksi tärkeä näkökulma on yhteistoiminta. Yhdysvalloissa ravintolat ovat luoneet yhteistyössä heidän omia toimitusalustojansa, jolloin heidän ei tarvitse käyttää jo olemassa olevia alustoja.

"Uberization" on yksi tärkeä trendi alustataloudessa, mutta se ei ole kaikki, mitä alustataloudessa tapahtuu", Schor muistutti esityksensä loppuksi.

KEIKKATYÖALUSTAT TARVITSEVAT SÄÄNTELYÄ NIIDEN LAAJENTUESSA JULKISELLE SEKTORILLE

Torstain keynote-puheenvuoron piti Koen Frenken, innovaatiotutkimuksen professori Utrechtin yliopistosta. Hän käsitteli aihetta otsikolla Safeguarding Public Interests in the Gig Economy. Erikoistutkija, dosentti Seppo Poutanen Turun yliopistosta toimi esityksen puheenjohtajana.

Frenkenin mukaan keikkatalous ei ole oma ilmiönsä vaan osa laajempaa talouden muutosta, jossa kaikenlaiset onlinealustat astuvat päälavalle ja esiintyvät suuressa roolissa taloudessa ja yhteiskunnassa. Tämä on myös osa keskustelua tulevaisuuden työstä. Frenken mainitsi Uberin, taksipalvelualustan, joka on luultavasti kaikista tunnetuin, tutkituin ja kiistellyin alusta.

Keikkatalousalustat, kuten Uber, Helpling ja muut vastaavat alustat tulevat leviämään muille sektoreille tulevaisuudessa, Frenken mainitsi. Alustat liittyvät mukaan uusille toimialoille, kuten koulutukseen ja terveydenhuoltoon, erityisesti kotihoitoon. On odotettavissa, että tämä liiketoimintamalli tulee laajenemaan muille sektoreille, mukaan lukien julkinen sektori. Päättäjät, tutkijat ja valtiot yrittävät keksiä, miten säännellä tätä taloutta. Keikkatalousalustat himmentävät rajoja muun muassa siinä, mikä työntekijän ja freelancerin välinen ero on, mikä on laillista ja mikä laitonta työtä, mikä on maksettua ja mikä ilmaista työtä. Nykyiset

instituutiot eivät ole sopivia hallitsemaan haasteita, joita nämä alustat luovat, joten niitä on vaikea säännellä, Frenken muistutti.

”Alustat eivät ole mitään uusia yhteiskunnissamme”, Frenken muistutti. ”Esimerkiksi keltaiset sivut, sanomalehtien mainokset ja työnvälitystoimistot ovat olleet oman aikansa alustoja. Se mikä on uutta, on teknologia, jota nykyalustoilla käytetään. Käyttämällä teknologiaa alustat keräävät dataa, ne yhdistävät dataa algoritmien avulla, poissulkevat osallistujia ja toimivat kuin yksityinen sääntelijä”, Frenken kuvaili.

Keikkatalous on suhteellisen pieni alustatalouden osa. Frenken kysyi ovatko keikka-alustat todella disruptiivisia. Pitääkö meidän olla huolissaan niistä ja uusista sääntelyistä niihin liittyen? Toisaalta vastaus on kyllä. Keikkatalousalustat haastavat ne instituutiot, joihin hyvinvointivaltioiden perustuvat. Tällä hetkellä, oikeusjutut ympäri maailmaa liittyen esimerkiksi keikkataloustyöntekijöiden työntekijärooliin, Uber-kyytien turvallisuuteen, Deliveroo-kuljetusten aikana tapahtuviin onnettomuuksiin ja niin edelleen, kertovat haasteista, joita valtioilla on alustayritysten kanssa. Toisaalta keikkatalousalustoja ei mielletä disruptiivisina. Jos katsotaan numeroita, Alankomaiden 9 miljoonasta työntekijästä n. 0,08 miljoonaa tienaa vähintään puolet tuloistaan keikkatalousalustojen kautta. Frenkenin mukaan vastaus disruptiivisuuden kysymykseen on ehkä. Useita uusia alustoja ja liiketoimintamalleja syntyy jatkuvasti ja jos niitä ei säännellä, ne saattavat välittää käytännössä kaiken joustavan työvoiman ja kannustaa työn joustavuuteen uusilla sektoreilla.

Eurooppalaisessa kontekstissa julkinen keskustelu liittyen kaikkiin alustoihin sisältää yksityisyyden, kilpailun, kyberturvallisuuden ja syrjinnän. Tarkemmin keikkatalousalustoihin liittyviä julkisen keskustelun aiheita ovat tasapuoliset toimintaedellytykset, verojen noudattaminen, kuluttajansuoja ja työsuojelu. Mietittäessä keikkatalouden sääntelytarpeita on tärkeää miettiä, missä julkinen etu ja alustan etu yhdistyvät ja eroavat, mutta myös sitä, missä roolissa alustat ovat sääntelyn ja toimeenpanon suhteen.

Frenken päätti puheensa esittämällä viisi erilaista skenaariota alustatyölle. Hän näkee, että alustatyöntekijät voidaan nähdä joko itsenäisinä yrittäjinä tai työntekijöinä. On myös mahdollista, että syntyy jonkinlainen ”kolmas kategoria”, joka olisi freelance+ -malli. Neljäs skenaario on työehtosopimukset, jolloin keikkatyöntekijät ollessaan itsenäisiä yrittäjiä, mutta riippuvaisia alustasta, pitäisi olla oikeus työehtosopimusneuvotteluihin. Viides skenaario on minimipalkan määrittely freelancer-töihin, jotta varmistetaan, että ihmiset tienaa vähintään minimipalkkaa.

”Keikkatalouden sääntelyn ratkaisut eivät tule tapahtumaan ihan hetkeen”, Frenken sanoi. ”Luultavasti 5–10 vuodessa syntyy uusia instituutioita parantamaan keikkatyöläisten elämää”, Frenken päätti keynote-esityksensä.

WORK II -konferenssissa keskusteltiin työn muutoksesta pandemian aikana ja sen jälkeen

26.10.2021

Monet toisen WORK2021-konferenssin työryhmien esityksistä ja keskusteluista liittyivät Covid-19-pandemian aiheuttamiin työelämän ja henkilökohtaisen elämän haasteisiin sekä työn kehitykseen pandemian aikana ja se jälkeen. Pandemian jälkeisestä työelämästä keskusteltiin niin plenaristien kuin työryhmien toimesta.

Konferenssin aikana pidettiin kaikkiaan 60 monitieteellistä esitystä. Esitykset pyörivät teemojen, kuten työelämän kestävyys, sukupuolten epätasa-arvo alustataloudessa ja tutkimus-, ja innovaatiotyössä korkeakouluissa, koulutus tulevaisuuden työn näkökulmasta, digitaaliset työalustat ja hoitotyöntekijöiden toiminta teknologian muutoksessa. Abstraktikirja on kaikkien osallistujien saatavilla ja se on tutustumisen arvoinen. Laajempi yleisö saa abstraktikirjan käyttöönsä ennen joulukuun 8.-9. järjestettävää WORK III -konferenssia.

Konferenssissa pidettiin kaksi keynote-esitystä. Tohtoritutkija Funda Ustek-Spildan aiheena oli "Fair work in the gig economy and covid-19" ja tutkija Uma Ranin aiheena "Role of digital labour platforms in transforming the world of work". Alla muutamia kohokohtia molemmista keynote-puheista.

KOHTI REILUMPAA ALUSTATYÖTÄ PANDEMIAN JÄLKEISENÄ AIKANA

Keynote-puheessaan, After Covid-19: Fairwork in the gig economy, tutkijatohtori Funda Ustek-Spilda käsitteli kysymyksiä siitä, miten keikkatalousmalli toimii, ketkä työskentelevät tässä globaalissa digitaalitaloudessa, ja kuinka covid-19-pandemia on vaikuttanut heihin. Funda Ustek-Spilda työskentelee tutkijatohtorina ja projektipäällikkönä Fairwork Foundationissa, Oxfordin Internet Instituutissa Oxfordin yliopistossa. Tohtoritutkija Kelle Howson Fairwork Foundationista Oxfordin yliopistosta johti keynote-puhetta.

Yksi globaalin pandemian vaikutuksista Fairwork Foundationin viimeaikaisen tutkimuksen mukaan on, että pandemia teki monista alustatyön haasteista näkyvämpiä ja vielä kiireellisempiä ratkaista, Ustek-Spilda huomautti. Esimerkiksi, jo ennen koronapandemian alkua alustatyöntekijöiden luokittelu itsenäisistä yrittäjistä itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän poissulkemisensa keskeisistä oikeuksista ja eduista, olivat kysymyksiä, jotka ovat erittäin kiistanalaisia alustatalouden sidosryhmien keskuudessa, hän jatkoi.

Yhtenä seurauksena keskeisten etujen ulkopuolelle jäämisestä, esimerkiksi itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi luokiteltuina, on se, että harvat alustatyöntekijät pystyivät hypätä sosiaalisiin turvaverkkoihin tiukkojen kansallisten pandemiarajoitusten ja talouden supistumisen keskellä. Pandemian aikana on käynyt yhä selvemmäksi, että digitaalinen

työalustamalli on siirtänyt monet talouden riskit yksin alustatyöntekijöiden kannettaviksi, vaikka näillä työntekijöillä on väistämättä tärkeä rooli monilla toimialoilla. "Pandemian tuoma kriisi teki kiistatta selväksi, että eri alustojen kautta tehtävä työ, kuten shoppailu, toimitukset, kuljetukset ja hoitotyö, on välttämätöntä paitsi taloutemme mutta myös yhteisöjemme arjen ylläpitämiseksi", Ustek-Spilda sanoi. Alustatyön globaali tärkeys puskee meidät uudelleenmiettimään myös työn konseptia.

On vaikea arvioida, kuinka monta keikkatyöläistä alustataloudessa globaalisti on. Arviot vaihtelevat riippuen käytetystä datasta (online-profiilit, verotustiedot, yritysten raportit yms.) ja määritelmästä. Ustek-Spilda toi esille, että alustoilla itsellään on tiedot heidän omista rekisteröityneistä työntekijöistään, mutta he harvemmin jakavat näitä tietoja tutkijoiden tai viranomaisten kanssa.

Tuoreessa tutkimuksessa, Fairwork Foundation teki yli 400 haastattelua 24 maassa ympäri maailman ja lisäksi piti useita fokusryhmähaastatteluja alustatyöntekijöiden ja alustajohtajien kanssa ymmärtääkseen ja kehittääkseen alustatyöntekijöiden työoloja. Analyysi on antanut riittävän perustan Fairwork Foundationille kehittää viisi reilun työn periaatetta. Viisi periaatetta liittyvät palkkaan, työoloihin, sopimukseen, johtamiseen ja edustamiseen. Fairwork-projektin tutkimuksessa alustat on arvosteltu näiden periaatteiden mukaisesti. Fairwork analysoi 195 alustaa globaalisti. Tutkimustulokset näyttävät periaatteista seuraavaa:

Reilu palkka: vain 10 % alustoista maksoi työntekijöille palkanmenetyksen kompensatiota. Työntekijät luokiteltiin yleensä itsenäisiksi yrittäjiksi hyvin rajoitetulla vallalla neuvotella hinnoista.

Reilut olosuhteet: kontaktiton toimitus, hygieniohjeet ja PPE-säännöt olivat hyvin yleisiä, mutta kaikki työntekijät eivät päässeet näihin käsiksi ilmaiseksi. Työntekijät kärsivät fyysisesti ja henkisesti lisääntyneissä määrin covid-19-pandemian takia.

Reilut sopimukset: Työntekijät on usein luokiteltu väärin itsenäisiksi yrittäjiksi, joilla on hyvin vähän valtaa kansainvälisillä alustoilla. Pandemian alussa jotkut alustat pistivät työntekijät allekirjoittamaan sopimuksen, jonka mukaan sairausloma ei muuta heidän työehtojaan.

Reilu johtaminen: naisilla ja etnisillä vähemmistöillä on erityinen riski saada huonot arvosanat ja jäädä ulkopuolelle. Usein turvautumisen mahdollisuutta ei ole, jos syrjintää on tapahtunut.

Reilut edustukset: Yksi tärkeimmistä havainnoista on se, että positiivisia toimintatapoja ei ole.

Ustek-Spilda esitteli myös Fairwork Foundation -projektin toimintaa: vaikutusten laajentamiseksi Fairwork Foundation kampanjoi organisaatioiden toimintaperiaatteiden nostamiseksi kohti reilumpaa alustatyötä. "Organisaatiot, kuten yliopistot, voivat vaikuttaa

asiaan tukemalla keikkatalouden parhaita työkäytäntöjä noudattamalla viittä reilun työn periaatetta ja tekemällä myös sosiaalisesti vastuullisia päätöksiä”, Ustek-Spilda totesi.

ALUSTATYÖNTEKIJÖIDEN JA ALUSTALIIKETOIMINTOJEN SUOJAAMISEKSI TARVITAAN KANSAINVÄLISTÄ VUOROPUHELUA TOIMINTAOHJEISTA

Tohtori Uma Rani, tutkija ja ekonomisti Kainsainvälisestä työjärjestöstä ILO:sta piti keynote-puheensa aiheesta World Employment and Social Outlook 2021: The role of digital labour platforms in transforming the world of work. Professori Anne Kovalainen Turun yliopistosta toimi keynote-puheen puheenjohtajana.

“Näemme hyvin selvästi, että viimeisen kymmenen vuoden aikana digitaalisten alustojen määrä on viisinkertaistunut”, tohtori Uma Rani aloitti esityksensä. Tämä kasvu perustuu suurilta osin verkkopohjaisiin verkkoalustoihin, taksialustoihin ja kuljetusalustoihin. Vuonna 2020 29 % alustoista oli keskittynyt Yhdysvaltoihin, 8 % Intiaan ja 5 % Isoon-Britanniaan. Kiina ja Aasia ovat kasvavamassa alustojen määrässä mitattuna.

Tutkija Uma Rani tutki muun muassa, että mitä digitaalisten työalustojen nousu todella merkitsee työmarkkinoilla maailmanlaajuisesti ja mikä selittää alustojen kasvun. Rani otti esille teknisten innovaatioiden saatavuuden, erityisesti pilvilaskennan ja -infrastruktuurin sekä big datan ja algoritmien kasvavan merkityksen. Big datan tehokas hyödyntäminen on houkutelut sijoittajia, joka on kiihdyttänyt alustojen kasvua, Rani muistutti. Tämä on johtanut keskusteluihin joustavuuden, vapauden ja itsenäisyyden merkityksestä osana uusia työskentelytapoja. “Onko tämä todellisuudessa todella totta?” Rani kysyi. “Digitaalisen talouden ja digitaalisten työalustojen tarkempi tarkastelu on myös noussut keskustelun aiheeksi covid-19:n jälkeen”, hän jatkoi.

“Digitaaliset alustat ja digitaaliset työalustat muuttavat työelämää”, Rani totesi. Tämän muutosprosessin ymmärtämiseksi ILO:n tekemä tutkimus on tunnistanut kolme keskeistä näkökohtaa, jotka vaihtelevat algoritmista johtamiskäytännöistä kaksoistyömarkkinoiden luomiseen. Alustat muuttavat työn organisointitapoja. Rani muistutti meitä siitä, että alustat siirtävät vastuuta mm. toimintakustannuksista työntekijöille esimerkiksi silloin, kun nämä työntekijät käyttävät omia internet-yhteyksiä, autoja tai läppäreitä. Alustojen kaksoistyömarkkinat merkitsevät sitä, että alustan palveluksessa olevia ja alustan välittämiä työntekijöitä kohdellaan eri tavalla yritysten toimesta, Rani korosti.

Keynote-puheessaan Rani esitteli alustoista työntekijöille aiheutuvia kustannuksia, kuten esim. välityspalkkiot ja tilaussuunnitelmat, jotka saattavat muodostaa jopa 60 % alustan työntekijöiltään keräämistä tuloista. Alustat määrittelevät nämä hallinnointisäännöt. Usein alustatyötä kuvaillaan itsenäiseksi ja joustavaksi, mutta tämä ei ole koko totuus, Rani totesi. Alustat valvovat, mittaavat ja arvioivat työntekijöitä digitaalisten työkalujen ja algoritmien avulla ja voivat yksipuolisesti pakottaa työntekijät hyväksymään esimerkiksi alustan käyttöehdot.

ILO:ssa tehty digitaalisen alustatyön tutkimus sisälsi haastatteluita ja kyselyitä 12 000 työntekijältä 100 eri maasta. Työntekijät olivat sijainti- ja verkkopohjaisilta alustoilta. Lisäksi ILO-projektissa haastateltiin 70 eri yrityksen edustajia, 16 alustayrityksestä ja 14 alustatyöntekijäjärjestöstä. ”On tärkeää ymmärtää, että yhä useammat kuluttajat, työntekijät ja yritykset käyttävät maailmanlaajuisesti näitä alustoja”, Rani sanoi.

Tutkimustulokset osoittavat, että yritykset käyttävät verkkopohjaisia alustoja ulkoistamiseen ja rekrytointiin. Lukuisat tutkimukset ILO:n lisäksi osoittavat, että sosiaaliturvan kattavuus on suurimmalla osalla työntekijöistä huono ja digitaalinen seuranta on osa jokapäiväistä työtä digitaalisilla alustoilla. ”Tämä vaikuttaa työntekijöihin psykologisella tasolla, mutta myös siihen, kuinka työntekijät voivat tehdä työnsä”, Rani mainitsi.

Huolimatta siitä, että monet maat ovat aktiivisesti kehittäneet sääntelyä, globaalin sääntelyn epävarmuus on suuri ongelma. Olisi erittäin tärkeää kehittää johdonmukaisia ja koordinoituja kansainvälisiä toimia työntekijöiden ja yritysten suojelemiseksi. ”Voimme saavuttaa tämän kansainvälisellä poliittisella dialogilla ja koordinoinnilla niin, että kansainväliset työnormit soveltuvat myös alustatyöhön”, Rani päätti.

WORK III -konferenssissa keskusteltiin covid-19 pandemian aiheuttamista paikallisista ja globaaleista haasteista

20.12.2021

Kattoteemana vuoden 2021 konferenssille oli Work beyond crises, Työ kriisien jälkeen. Teema kutsui tutkimaan tämänhetkisen kriisin monimutkaisia ja kompleksisia puolia, käynnissä olevaa muutosta sekä globaaleja ja paikallisia kysymyksiä, joita me kohtaamme työn maailmassa kolmessa konferenssiosassa.

Kolmannessa WORK2021 konferenssissa keskustelut pyörivät globaalien ja paikallisten Covid-19 tuomien työelämän haasteiden ympärillä, mutta myös siinä kuinka pandemia on vaikuttanut maailmaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja terveydellisesti. Keskusteluissa puhuttiin myös ilmastonmuutoksen vaikutuksista työllisyyteen, pandemia-aikaisesta siirtymästä etätöihin, eriarvoisuudesta, sukupuolisista muutoksista sekä merkityksellisestä työstä.

Konferenssissa pidettiin lähes 70 esitystä. Esitysten aiheet käsittelivät muun muassa työelämän ympäristöongelmia, kestäväää työllisyyttä digitaalisessa työssä, opetuksen digitaalista valmiutta, sukupuolittunutta työtä covid-19 aikana, työ- ja vapaa-ajan sekoittumista ja etätöiden tuomia haasteita ja mahdollisuuksia hyvinvointiin. Abstraktikirja on jaettu konferenssiosallistujille, ja se on tutustumisen arvoinen. WORK III abstraktikirja julkaistaan avoimesti kaikille tammikuun 2022 lopussa.

Konferenssiohjelmassa oli myös keynote-puheenvuoro Eurofoundin tutkimusjohtaja, tohtori Massimiliano Mascherinin pitämänä. Puheen aiheena oli Covid-19:n tuomat taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset Euroopassa. Konferenssissa oli myös plenaripaneeli, jossa professori Gillian Symon (Lontoon yliopisto), professori Katrina Pritchard (Swansea yliopisto) ja professori Christine Hine (Surreyn yliopisto) keskustelivat digitaalisen työn ja organisaation tutkimusmetodeista.

COVID-19 PANDEMIA ON VAIKUTTANUT EUROOPASSA ENITEN NUORIIN

”Covid-19 pandemia on muuttanut ihmisten elämää radikaalisti ympäri maapallon”, tohtori Massimiliano Mascherini totesi 8.12. pitämässään keynote-puheessaan. Pandemialla on suuria vaikutuksia siihen, kuinka ihmiset elävät ja työskentelevät, vaikuttaen ihmisten fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin merkittäväällä tavalla. Pandemia alkoi terveyskriisinä, mutta vain muutamassa viikossa se kehittyi taloudelliseen lamaan ja syvään sosiaaliseen kriisiin.

Mascherini esitteli Eurofoundin elämisen, työskentelemisen ja covid-19-internetkyselyn ulottuvia tuloksia ihmisten elämästä pandemia-aikana ympäri Eurooppaa. Kyselyssä oli yhteensä 120 000 vastaajaa kolmella eri kyselykierroksella.

”Makronäkökulmasta, Covid-19-kriisi on ollut suurin kriisi, jota me olemme koskaan globaalisti kohdanneet” Mascherini mainitsi. Eurooppalaiset maat ovat kohdanneet niin sosiaalisia kuin taloudellisia haasteita mutta molemmat sekä sosiaaliset että taloudelliset menetykset ovat jakaantuneet epätasaisesti EU-jäsenvaltioiden kesken. Etelä-Euroopan maissa on ollut suuria ongelmia, kun taas muualla Euroopassa ja keski-idässä on sopeuduttu paremmin haasteisiin. Toisaalta pandemian välitön kokonaisvaikutus työllisyyteen on paljon heikompi ja tasaisempi Eurofoundin kyselytutkimuksen mukaan.

Kun covid-19-kriisiä tarkastellaan mikrotasolla, Eurofoundin kyselytutkimuksen tulokset näyttävät, että kriisi on vaikuttanut eri ihmisryhmiin ja alueisiin eri tavoin: vaikkakin vanhemmat ikäluokat ovat haavoittuvaisempia terveysvaikutuksien osalta, he vaikuttavat sopeutuneen paremmin pandemian taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Toisaalta nuoremmat ikäluokat, jotka kestivät paremmin terveydellisiä haittoja, olivat haavoittuvaisempia pandemian taloudellisiin ja sosiaalisiin tekijöihin, Mascherini kertoi.

Taloudellisten ongelmien lisäksi mielenterveysongelmat ovat luoneet Euroopan alueelle varjon, joka tulee vaikuttamaan pitkään. Keväällä 2020 eurooppalaiset kärsivät yksinäisyydestä ja masennuksesta yhdistettynä vähäiseen optimismiin. Suuri osa kyselyyn vastanneista kertoi menettäneen työnsä: 3 % pysyvästi ja 23 % väliaikaisesti. Etätyöntekijät ilmoittivat kokevansa korkeampaa raskautta työskennellessään kotoansa pienten lastensa parissa. Etätyöstä tuli monille työntekijöille tavanomainen työskentelytapa Covid-19:n aikana: tulosten mukaan 45 % ihmisistä teki töitä kotoa käsin rajoitusten aikana. Työskentelytapojen

muutos on haastanut erityisesti lapsiperheet, ja työn ja vapaa-ajan erottamisesta on tullut vaikeampaa.

"Sairauksien ja kuolemien lisäksi Covid-19 on synnyttänyt mielenterveyden "rinnakkaisepidemian", Mascherini muistutti. On enenevässä määrin todisteita mielenterveysongelmien lisääntymisestä, ihmisten haavoittuvuudesta ja hälyttävistä vaikutuksista ihmisten emotionaaliseen ja sosiaaliseen toimintaan. Pandemiaan liittyvä hätä johtuu sairauden pelosta, taloudellisista vaikutuksista, epävarmuudesta, eristyneisyydestä ja sulkutilanteissa vallitsevista jännitteistä. "Nämä mielenterveysongelmat voivat vaikuttaa yhteiskuntiimme pitkään pandemian jälkeen – siksi meidän on tartuttava näihin haasteisiin nyt", Mascherini totesi.

DIGITAALISEEN TYÖN JA ORGANISAATIOIDEN TUTKIMUKSEN METODIT

Torstaina 9. joulukuuta plenaripanelistit, professori Symon, professori Pritchard ja professori Hine, esittelivät kirjaansa *Research Methods for Digital Work and Organization*, joka on Oxford University Pressin julkaisema. Professori Symon avasi paneelin antamalla yleiskasauksen kirjan taustasta ja perusteista. "Kirjamme matka alkoi paljon ennen pandemiaa", Symon aloitti. "Sittenkin kirjan ajoitus on ollut todella hyödyllinen, kuten voidaan todeta", hän totesi. Kirjoittajat olivat keskustelleet digitaalisen datan tutkimusmenetelmäkirjasta jo pitkään, ja neljän vuoden aikana keskustelua syntyi useammin eri konferensseissa ja keynote-puheissa eri tutkijoiden toimesta, jolloin kirja alkoi muotoutua. "Sitten pandemia iski, ja sen seurauksena kirja tuotettiin kokonaan virtuaalisesti. Itse kirja on todellakin ollut digitaalisen työn tulos", Symon totesi.

Vaikka on todettu, että kaikkeen työhön liittyy digitaalisuutta, tässä nimenomaisessa kirjassa tutkijat olivat kiinnostuneita ymmärtämään digitaalista työtä arjen digitaalisen työn näkökulmasta. Tämä kehys kohtaa haasteita digitaalisen työn saavuttamisessa tutkijan näkökulmasta, mm. jos työn ja vapaa-ajan rajat hämärtyvät, miten tunnistaa, mikä nähdään työnä ja mikä vapaa-aikana, kun molemmissa käytetään samoja alustoja ja laitteita. "Meidän on pohdittava, mikä ero työn ja vapaa-ajan välillä 2000-luvun digitalisoituneessa maailmassa on? Digitaalisuus voi lisätä esimerkiksi vapaa-aikana työskentelyä.", Symon jatkoi. Myös muun muassa digitaalisen datan kokonaisvaltaisuus ja tutkimusaiheen näkymättömyys ja näkyvyys voivat aiheuttaa tiettyjä haasteita tutkijoille.

"Tämä on monimutkainen aihealue, jossa on paljon jännitteitä, ja toisin kuin monet menetelmiin keskittyvät kirjat, teos ei esitä menetelmiä ikään kuin erillisinä. Menetelmät nähdään pikemminkin erilaisina näkökulmina ja tutkimuskehikkoina. Lukuja ovat kirjoittaneet poikkitieteelliset tutkijat eri puolilta maailmaa kaikilta uravaiheilta", professori Pritchard totesi. Teoksen ensimmäisen osan *Working with Screens* käsittelee yksityiskohtaisia analyysejä yksilöiden ja ryhmien vuorovaikutuksista laitteiden ja näyttöjen välityksellä. Osa II *Digital Working Practices* kuvaa, kuinka nykypäivän digitaaliset työkäytännöt kehittyvät työntekijän näkökulmasta. Osa II *Distributed Work and Organizing* kuvaa, kuinka digitaalinen

vuorovaikutus muotoilee ja muovautuu kehittyvien työtapojen ja organisoinnin kautta, ja osa IV Digital Traces of Work tarkastelee työn ja työntekijöiden jättämiä polkuja ja muovaa niitä tutkimustarkoituksiin.

Professori Hine kertoi yleiskatsauksen digitaalisen työn ja tutkimusmenetelmien tulevaisuudesta: "Kirjan on tarkoitus olla tulevaisuuden varmuusteksti, ja se käsittelee kattavasti metodologista päättelyä sekä kuinka toimia metodologisesti digitaalisen ympäristön kanssa". Yksi artikkelien avainkysymyksistä on digitaalisen työn tutkimuksen etiikka. Digityön taidot, digitaalisen työn tutkija ja pandemian jälkeisen digitaalisen työn tulevaisuus ovat päätekijöitä, kun tarkastellaan digitaalisen työn ja tutkimusmenetelmien tulevaisuutta. "Alustojen tulevaisuus ja niiden voima ja rooli digitaalisen työn tutkimuksessa on yksi avainkysymyksistä, joita pitää käsitellä nyt ja tulevaisuudessa", Hine päätti.

Teksti: Marja Rautajoki, Anne Kovalainen, Seppo Poutanen, Oskari Pukkila / Turun yliopisto

WORK2021 konferenssi on kansainvälinen foorumi, jossa vaihdetaan työn tutkimustietoa ja -kokemuksia työn ja työelämän tutkijoiden ja asiantuntijoiden kesken. Konferenssin järjestävät Turun yliopisto ja Turun työtieteiden keskus TCLS kolmen virtuaalikonferenssin sarjana elokuussa, lokakuussa ja joulukuussa 2021.

Koosteet on julkaistu suomen ja englannin kielellä Turun työtieteiden keskus TCLS:n verkkosivuilla www.utu.fi/tcls.